



© ANNE VANDENBOSCH

# ZEUGENADMINISTRATIE BEST CORRECT UITVOEREN

Een degelijke zeugenadministratie is cruciaal voor de hedendaagse opvolging en de (continue) bijsturing van de zeugenproductie. Het bijeenbrengen van gegevens voor die zeugenadministratie vraagt tijd, energie en veel aandacht. Het loont echter om de zoötechnische prestaties te optimaliseren. – Bert Driessen & Jos Van Thielen, KH Kempen & Willem Van Praet, DGZ-Vlaanderen

In oktober 2010 ging het ADLO-demoproject 'Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf' van start met als doel de risicofactoren van uitval van biggen in de kraamstal in kaart te brengen. Het project heeft de financiële ondersteuning van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling. Volgende instellingen werken eraan mee: DGZ-Vlaanderen, de faculteit Diergeneeskunde van UGent, KH Kempen, KULeuven, Hogeschool Gent, PVL Bocholt en ILVO-Dier. Na 'Bereid de partus goed voor' (*Management&Techniek* 9 van 4 mei), 'Aandachtspunten bij partusinductie' (*Management&Techniek* 11 van 8 juni) en 'Voeding van zeugen in de kraamstal' (*Management&Techniek* 13 van 13 juli) hebben we in het laatste artikel aandacht voor een correcte zeugenadministratie.

## Correcte invoer

De zeugenadministratie staat of valt met de juistheid waarmee de gegevens worden verzameld en in het zeugenprogramma worden ingegeven. Het niet, niet correct, te laat of te vroeg ingeven van diergegevens vertekent de bedrijfsgegevens en de daaruit gedestilleerde conclusies. Je kan enkel op een correcte manier conclusies uit de bedrijfsgegevens trekken, als deze op een correcte manier in het zeugenprogramma worden ingevoerd. Bovendien is het cruciaal dat die gegevens op ieder bedrijf op eenzelfde manier worden verzameld, ingegeven en verwerkt, om de gegevens van verschillende zeugenbedrijven te kunnen vergelijken. Om die redenen worden hier enkele aandachtspunten vermeld.

.....  
Het niet, niet correct, te laat of te vroeg ingeven van diergegevens vertekent de bedrijfsgegevens en dus ook de conclusies.  
.....

## Protocol

Als meerdere personen in het zeugenbedrijf werken, is het raadzaam om een protocol of draaiboek op te stellen waarin minutieus wordt vermeld welke gegevens men moet verzamelen en ingeven en op welk moment dit moet gebeuren. Dit zorgt ervoor dat dit door iedere werknemer op steeds dezelfde manier zal gedaan worden. Dit zou er ook toe moeten leiden dat de variatie in de bedrijfsgegevens wel degelijk afkomstig is van de aanwezige dieren en niet van de manier waarop (en door wie) de gegevens zijn verzameld en ingegeven. Ook als de kraamstal door één persoon wordt beheerd, kan dergelijk protocol bijdragen tot het consequent genereren van de gegevens. Voor een tijdelijke bedrijfshulp vormt dergelijk protocol een leidraad om het werk op eenzelfde wijze uit te voeren als de werkgever.

## Moment van inseminatie

Meteen na inseminatie moet het inseminatietijdstip en het nummer van de geïnsemineerde gelt/zeug in het administratieboekje of in de handcomputer geregistreerd worden. Later

noteren geeft aanleiding tot registratiefouten. Het moment van insemineren speelt een belangrijke rol bij het succes van de inseminatie en de uiteindelijke toomgrootte. Bij analyse van het bevruchtingspercentage is het belangrijk om het exacte inseminatiemoment te kennen. Het meest geschikte moment voor een inseminatie ligt in het tijdvak tussen 24 uur voor de eisprong en het moment van de eisprong zelf. Later insemineren kan nadelig zijn voor de bevruchtingsresultaten. Het foutief noteren van het inseminatiemoment heeft zijn weerslag op de berekende werpdatum, maar heeft ook een negatief effect – meer doodgeboorte en meer perinatale biggensterfte – bij een eventuele partusinductie (gebaseerd op een foutief berekende werpdatum).

### **Inbrengen van gelten in de zeugenadministratie**

Goed uitgegroeide, gezonde gelten vormen de basis van een productieve zeugenstapel. Dat gelten niet te klein of te licht mogen zijn, is logisch, maar ook als gelten te zwaar en vooral te vet zijn, is dat ongunstig. Ze worden vaak slechter berig en drachtig en hebben meer kans op pootproblemen. Als richtlijn geldt dat het lichaamsgewicht van gelten zo'n 140 à 150 kg moet bedragen op het moment van de eerste inseminatie. Voor de meeste zeugenrassen is het verstandig om de gelten pas vanaf de tweede of derde bronst en vanaf een leeftijd van 240 dagen te insemineren. Vandaar dat gelten standaard op een leeftijd van 240 dagen in de zeugenadministratie worden ingebracht. Dit maakt (achteraf) een correctere vergelijking van de productiegegevens tussen de zeugen mogelijk.

### **Afvoerdatum en verliesdagen**

Voor een correcte verwerking en interpretatie van de gegevens (aantal verliesdagen) is het belangrijk dat de zeugen op het correcte tijdstip uit de zeugenadministratie worden gehaald. Dat betekent dat zeugen die uit productie zijn genomen – maar nog in het bedrijf aanwezig zijn om nog gewicht te winnen voor ze naar het slachthuis worden getransporteerd – niet meer in de zeugenadministratie thuishoren. Deze reforme zeugen zijn immers van productiedoel veranderd, namelijk van biggenproductie naar slachtdier. Anderzijds mag men een zeug ook niet te vlug uit de zeugenadministratie schrappen. Een geïnsemineerde zeug die bij een drachtcontrole niet drachtig blijkt te zijn, wordt niet (met terugwerkende kracht) op het tijdstip van de inseminatie uit bedrijf genomen, maar wel op het moment van de drachtcontrole; dus op het moment waarop je de beslissing neemt om de zeug als reforme zeug af te voeren.

### **Doodgeboorte en biggensterfte**

Doodgeboorte en biggensterfte binnen de eerste uren na geboorte worden soms – onterecht – over dezelfde kam geschoren. De oorzaken van beide fenomenen kunnen verschillend zijn. Om de juiste conclusies te trekken en managementhandelingen te nemen, is het belangrijk dat er een juist onderscheid tussen effectief doodgeboren en biggensterfte direct na geboorte wordt gemaakt. Doodgeboren biggen liggen vlak achter de zeug en hebben nog slijmen en vliezen in de neus en de muil. Ze zijn ook te herkennen aan het feit dat er nog kraakbeenkapjes ter hoogte van de klauwtjes aanwezig zijn. Gestorven biggen worden doorgaans zijdelings van de zeug aangetroffen, hebben hun kraakbeenkapjes verloren door te spartelen en hebben eventueel reeds melk gedronken. ■

[Dit is het laatste artikel in een reeks van 4 van het ADLO-project 'Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf'.](#)